

Stop time

(Mozgóképek, 1956)

Hogy most van ez.

Mi van most?

Bizonytalan körvonalú, sötétebb és világosabb szürke foltokat látni egy dobozba foglalt domború tükörfélén. Vibráló párhuzamosokat, lépegető pálcikafigurákkal. Mozgóképek, mondja Nagyjutka, teszi hozzá súgva.

Televízió!

A Nagyjutkáéké, nekik ilyen is van már. És mozogni tényleg mozog, csúszkál, remeg, vibrál az egész. Persze, mert most van. Ez a fontos: hogy most mennek fel valahová valakik valami lépcsőn, ők tudják, miért. És hát mi is most vagyunk itt a Nagyjutkáék lakásán. Most!

Ősz végén lőni fognak, bezár az óvoda, csak jövőre nyit újra, Nagyjutkáék addigra eltűnnek, disszidáltak, mondja majd egyszer valaki, Nagyjutkát nem látom többé. De most még csak most van, azért is mozog ez. Fontos pálcikafigurák egy vibráló lépcsősoron, ami visz valahová. Mozgóképek, jut majd eszembe egyszer, idézem majd a Nagyjutkát, aki sehol sincs addigra már, csak a neve marad.

(Hepidész, 1959)

Ha kinyitom, a zsványtanya is kinyílik. De lenyúl fentről egy ismeretlen, kitépi a kezemből a Kukorica Jancsit. Hopp, szakad a kihajtós. Haha! És áthajítja a szomszéd ágyra, onnan valaki más egy túloldalira, én kapkodok ügyetlenül, ők hahotáznak, rajtam nevetnek.

Jön egy ősz hajú, rám förmed. Miért rám? Hogy reggel, azt mondja, annyit kapunk a seggünkre, ahány ránc lesz a pokrócon.

Utána zászlófelvonás.

A szputnyikról kell majd énekelni, aztán pedig, hogy hepidész. A szputnyik szovjet. Sárga kúp szegeccsel az alján, papírpantont kell ragasztani rá, kőre ejteni ügyesen, akkor pukkan és visszapattan. Messze száguld, éjjel-nappal meg nem áll. Tátogok, mintha tudnám, nehogy baj legyen. Érti ezt a szív. A zászlót a rúd tetejére a félkezű táborvezető kötélén húzza fel. Vonja. A kövér fél kezével vonja, másik keze nincs, a karja helyén üresen lifeg az inge. Valamilyen bácsi, Laci, Béla vagy Pista, nem fogok emlékezni rá. Csak az ősz hajúra, aki most benyit a zajra, és rám kiált. Nem ismerem, de ha ráncot talál, meg fog verni.

Reggeli után Balaton, a kerítés túloldalán Mamiék, rájuk se nézhetek. Ők se énám, tilos. Hepi-hepidész! Mindenki tudja, mit jelent, csak én nem.

(No seeds, 1968)

A fülében aranykarika, a haja sötét, a szája vastag, a kezében a dinnyeszelet a magokkal zöld, vörös és fekete.

Elhúzza a vastag száját, a magokra mutat.

No seeds!

Nem hozzáam beszél, rám se néz. A szeme is fekete. Más. Amerikai. Mindene erős, az orra is. Tetszik. A zöld firenzei kertben zöld és piros görögdiinnye fekete magokkal, erős amerikai lány, jó volna, ha legalább észrevenne. Én hatvan kiló vagyok, és tizenhét múltam. Diciassette, vágom majd oda foghegyről valakinek a trieszti pályaudvaron, mielőtt felszállnék a vonatra, ami hazavisz.

Hova?

Ezerkilencszázhatvannyolc nyara, fontos év.

Diciassette, mondom olaszul, mert kérdezték. Miért kérdezték? Később úgy képzelem, hogy azzal a lánnyal futok össze itt, akit Eszternek nevezek el, és akivel mégis a szüzességemet veszttem el sajnos. És hogy a híres harangtorony messés legtetéről nem a híres városra nézek le majd aztán, ahol elkezdhethetnék végre élni, hanem a galambokat bámulom, és sajnálom majd magamat, amiért. Sőt, ez lesz később a kulcsjelenet a galambokkal: itt és ekkor derült ki, hogy.

Mi derült ki?

No seeds, rázza a fejét az amerikai lány, és nem én vagyok a problémája. Két hét múlva felszállok Triesztben a vonatra, aztán lesz, ami lesz. Tizenhét múltam. Diciassette.

(La plus belle Polonoise, 1970)

Nélküled élni, írom 1970. augusztus 6-án hajnali negyed ötkor.

Írja tizenkilenc évesen az, aki ír.

Annyi biztos, hogy 22-én, szombat délután Krakkóban lesz. Meg talán hogy egy frankofón közép-kelet-európai lányhoz fog becsöngetni, aki nagyjából egy éve visszanézett rá valami kerthelyiségben, és aztán sajnos – *au revoir!* – távozott sudáran (*Bardzo dusza dziewczyna*), pont mielőtt ő (aki ír) észbe kaphatott volna. És hogy valamivel később, miközben a holdra szállás televíziós képeit bámulta egy zakopanei boltkirakat előtt a barátjával, és Neil Armstrong éppen a Holdra lépett, el is határozta, hogy megkeresi ezt a lányt, és aztán tényleg cédulákkal tűzdelte körül a kerthelyiséget: *La plus belle Polonoise*, és *bardzo dusza dziewczyna*, halló, én voltam az.

A lány pedig, mondjuk (mondom), válaszolt egy ilyenre. És akkor ő ott fog állni Krakkóban az ajtaja előtt, és becsönget.

Vagy nem csönget be? Lehet, hogy ezt csak elképzeli később?

Krakkóban esni fog. Dél óta szemerkél, pontosítja majd, amikor megírja ezt, és valamiért igyekszik arra gondolni, hogy másutt, Prágában vagy Budán is eshet egy ilyen szombat délután, az is itt és most lenne, mint a holdra szállás; és elképzelné, igen, ahogy te (írja nem sokkal később a zöld füzetbe, de nem terád gondol itt már) hazaérkezel, a lépcsőházban lerázod a vizet a fekete, sárga, piros és pasztelltarka ernyődről, és fordul a kulcsod a zárban.

Ki az a te?

La plus belle Polonoise. A helyszín pedig a Föld nevű bolygó, Közép-Kelet-Európa. Bronz női mellszobor a barna komódon. Zöld díványkárpit, kovácsoltvas állólámpa. Szombat délután, szeretők az ágyon, zene szól, halk blues, nyilván a *Nature Boy*, Miles Davisszel. Odakint esik, a parkányon dobol az eső, hát persze.

De otthon találja-e végül is a sudár krakkói lányt? És ha igen, nem csalódik-e benne? Nem túl magas (*bardzo dusza*), nem túl szemüveges-e például? Ő az egyáltalán, aki Neil Armstrong holdporba huppanó fehér bakancsát nézve az eszébe jutott?

28-án viszont már hazakészül, Rozsnyó főterén ül a barátjával, és a biztonság kedvéért rögzíteni akarja, amit lát. Még rajzol is a golyóstollával a kockás zöld füzetbe. Templomot, a templom körül zászlókat és lombokat, a lombok alatt padokat, a padokon hunyorgó öregeket. Tarka zászlókat, zöld lombokat, piros támlájú padokat, a kék golyóstollával. És meg akarja állapítani (mielőtt megjönne a busz), hogy most van ez, és hogy ezek a zászlók már nélküled lobognak, és kábé megint terád (terád) gondol mégiscsak.

Írom kék golyóstollal a zöld füzetbe, pontosítja majd, aki emlékszik.

(Szerecsendió, 1972)

Mosolyog, bólogat, hunyorog is hozzá.

Reszelni kell belőle, és úgy.

Hogy?

Hát lenyelni, mit tudom én.

Pont ekkor áll meg az asztalunknál a vörös hajú lány, elénk tesz egy gépelt szöveget, hogy írjuk alá. Látásból ismerem, a tavaly őszi kari gyűlésen magyarázott hosszan és szenvedélyesen. Ő meg mosolyog tovább, de látom rajta, hogy kurva ideges lett.

Szerecsendió? Kérdezném, hogy minek, de nem kérdezem. Mosolyog, de semmi köze hozzánk.

Mondom, hogy ne most, a vörös hajú meg legyint, viszi a papírját a szomszéd asztalhoz, de onnan azért visszanéz rám, és némán felnevet. Ő néhány év múlva disszidál.

Nézem, forgatom: tömör, recés golyócska. A késemmel megkaparom, megnyalom, semmit sem érzek.

Noce moscata, mondja. Jövőre mégiscsak visszakapja az útlevelét, elhúzza a halálba. Hunyorogva bólogat, hogy ugye, ugye. Pedig semmi.

(Aczél vagy Óvári?, 1981)

Késtél, mondja selypegve, és csücsörít.

Írom a barna naplómba.

Meg hogy aztán párás tekintettel néz percekig.

Én most káderezlek ám téged, szólal meg végre (írom), és megcsillan, majd elhomályosul ismét a szeme. Szimpatikus vagy nekem. Pesten születted?, szegezi rám a mutatóujját. A szüleid? A nagyszüleid? Na gyere, kászálódik, és húz imbojogva a lift felé. Megiszunk egy sört. Ne beszéljek a főnököddel?, kérdezi már a liftben. Biztos ellenzéki vagy. Egy pillanatra elszomorodik. Én őszinte vagyok

veled, te pedig nem vagy őszinte. Aláírtál, mi? De felvidul megint. A Csoóri is aláírt! Meg a Komlós Aladár! Azt hitték! Legyint. Ki szervezte ezt az egészet? Brrr, rázza meg az arcát, amikor leérünk.

Na, igyál, löki aztán elém a korsót a Hányban, akkor őszintébb leszel, mondja, és cuppog hozzá. Én Moszkvában végeztem. Felrántja a szemöldökét. Na és? Mi, alföldiek nagyon ravaszak vagyunk, teszi hozzá jelentőségteljesen, hajol előre, néz hosszan megint, húzogatja a száját, grimaszol és csücsörít. Hirtelen az asztalra csap.

Aczél vagy Óvári?!

Fél kettőkor szabadulok. A kiadóban leborulok és elalszom, írom majd a naplómbe, a barna fedelűbe.